

Katedra germanistiky PedF UK

Tematické okruhy ke státní závěrečné zkoušce prezenčního studia pro 1. stupeň ZŠ specializace na německý jazyk

Morfologie

Syntax

Německy psaná literatura

Literatura pro děti a mládež

Reálie německy mluvících zemí

Didaktika

Morfologie

1. Slovesa

- slovesné gramatické kategorie
- přehled časů
- modální slovesa

2. Podstatná jména

- rod
- člen
- číslo
- skloňování – přehled

3. Přídavná jména

- skloňování
- stupňování

4. Zájmena

- rozdělení (osobní, přivlastňovací, ukazovací, tázací, vztažná, neurčitá)
- skloňování, zlomky, početní operace

5. Číslovky

- druhy (základní, řadové, druhové, podílné, násobné)
- skloňování

6. Neohebné slovní druhy (především příslovce, předložky, spojky)

Syntax

1. Slovosled v německé hlavní větě
2. Slovosled ve větě vedlejší
3. Větné členy
4. Druhy vedlejších vět
5. Infinitivní vazby
6. Souvětí souřadné – druhy spojení
7. Negace
8. Aktuální členění větné

Německy psaná literatura

1. Památky germánské doby

- počátky křesťanství
- karolinská renesance
- ottonská renesance

2. Literatura německého středověku

- rytířsko-dvorský epos (Hartmann von Aue, Wolfram von Eschenbach, Gotfrid von Straßburg)
- hrdinský epos (Nibelungenlied)
- Minnesang (Walter von der Vogelweide)

3. Renaissance, humanismus, reformace

- raný humanismus za Karla IV. (Prager Kanzleisprache, Ackermann aus Böhmen)
- Luther a překlad bible
- bláznovská literatura (Narrenliteratur), mistrovské zpěvy (Meistersang), knížky lidového čtení (Volksbuch), sbírky frašek (Schwank)

4. Literatura období baroka

- jazykové společnosti
- lyrika, mystika (Martin Opitz, Paul Fleming, Jakub Böhme, Angelus Silesius)
- román (dvorsko-historický, pikareskní, politický a galantní)
- drama (Andreas Gryphius)

5. Literatura německého osvícenství

- J. Ch. Gottsched, Joh. Jakob Bodmer a Joh. Jakob Breitinger
- drama (G. E. Lessing)
- román (Ch. M. Wieland)
- malé literární formy (bajky, aforismy, fejetony)

6. Sturm und Drang

- Göttinger Hain (např. G. A. Bürger, H. Höltz, M. Claudius, J. H. Voß)
- Strassburský „Sturm und Drang“ (J. W. Goethe, H. L. Wagner, J. M. R. Lenz, F. M. Klinger)

7. Výmarská klasika (Goethe a Schiller)

8. Německý romantismus

- raný (F. Schlegel, J. G. Fichte, Athenaeum, Novalis, L. Tieck)
- pozdní (tradice lidové poezie, C. Brentano, A. v. Arnim, bratři Grimmové, E. T. A. Hoffmann)

9. Doba předbřeznová

- biedermeier (Grillparzer, Stifter)
- „politická“ literatura (H. Heine, Junges Deutschland)

10. Poetický realismus (G. Keller, W. Raabe, T. Fontane, C. F. Meyer, Th. Storm)

11. Naturalismus (A. Holz, J. Schlaf, G. Hauptmann)

12. Moderna a –ismy přelomu století (impresionismus, symbolismus, novoromantismus, secese)

13. Expresionismus (F. Werfel, J. van Hoddis, G. Benn, G. Kaiser)

- Vater-Sohn-Konflikt

14. Literatura z českých zemí (R. M. Rilke, F. Kafka, E. E. Kisch, L. Reinerová)

15. Próza mezi 1. a 2. světovou válkou. Nová věčnost.

- v Německu: Th. a H. Mann, E. Kästner, B. Brecht
- v Rakousku: H. Broch, R. Musil, J. Roth

16. Nástup fašismu a jeho důsledky pro kulturu a literaturu

- antifašistická literatura v exilu

17. Literatura po 2. světové válce – především na základě vlastní četby

Literatura pro děti a mládež

1. Různé definice LPDM a její specifické rysy: rozdílné vymezené literární vědy německy mluvících zemí a české literární vědy; symbolický systém a činnostně orientovaný systém (aspekt „literární praxe“); specifické rysy (aspekt možností dětského a dospívajícího čtenáře); LPDM jako průsečík literární vědy, psychologie a pedagogiky.

2. Obrázková knížka – umění vyprávět nejen slovem. Základní popis. Tematická a „žánrová různorodost.“ Aspekt adresnosti. Současné vývojové tendence.

3. Lidové pohádky, pohádky literární. Žánrové vymezení a základní informace o historii žánru. Teorie o vzniku pohádky, pohádka jako součást ústní lidové slovesnosti; pohádka jako literární žánr. Poetika a stratifikace pohádek. Bratři Grimmové.

3. Moderní autorské pohádky (žánrové vymezení, poetika; přesah pohádkových a fantazijních motivů do dalších žánrů v průběhu 19. století (novelistická pohádka), pohádkový román a fantazy (20. století). Autorská pohádka současnosti.

4. Dobrodružný román. Žánrové vymezení „klasického“ dobrodružného románu od prvopočátku až do prvních desetiletí 20. století se zaměřením na robinzonády, romány s indiánskou tematikou, utopické a fantastické prózy. Literárně-didaktické problémy.

nebo

Romány pro dívky (romány s dívčí hrdinkou). Ohlédnutí do historie i pohled na současnost na základě vlastní četby. Pokus o vymezení žánrové proměny tzv. dívčího románu.

5. Romány pro děti. Vymezení těchto románů z pohledu témat a vypravěčských struktur. Nový typ dobrodružného románu datovaného vydáním románu *Emil a detektivové* od Emila Kästnera. Román pro starší dětské čtenáře v poslední třetině 20. a na začátku 21. století.

6. Román pro mládež, dospívající čtenáře a mladé dospělé jako příklad problémově orientované literatury. Vymezení těchto románů z pohledu témat a vypravěčských struktur. Tvorba od proměny paradigmat na konci 60. a počátku 70. let 20. století. Romány s tématem současnosti či minulosti. Romány s prvky fantazy či realistické a postmoderní romány postavené na literárních obrazech skutečnosti.

7. Poezie (nejen) pro děti. Poezie jako součást lidové slovesnosti. Poezie pro malé děti ve vyučování cizímu jazyku (s posunem adresnosti textu). Poezie jako součást literárního dědictví (písňe a balady). Autorská tvorba v poslední třetině 19. století (H. Hoffmann: *Struwwelpeter*; W. Busch: *Max und Moritz*). Poezie začátku i druhé poloviny 20. století jako četba dětí a mládeže (např. Ch. Morgenstern, konkrétní poezie – např. E. Jandl). Možné rozšíření otázky: současní autoři – příklady pouze na základě vlastní četby.

Reálie německy mluvících zemí

1. Spolková republika Německo (všeobecný přehled)
2. Rakousko (všeobecný přehled)
3. Švýcarsko (všeobecný přehled)
4. Lichtenštejnsko (všeobecný přehled)
5. Lucembursko (všeobecný přehled)

Didaktika

1. Vývoj metod ve vyučování cizím jazykům; didaktické zásady
2. Osvojování řečových dovedností – Čtení s porozuměním
3. Osvojování řečových dovedností – Poslech s porozuměním
4. Osvojování řečových dovedností – Ústní projev
5. Osvojování řečových dovedností – Písemný projev
6. Média ve výuce němčiny jako cizího jazyka; analýza učebnicových souborů
7. Jazykové prostředky – Slovní zásoba
8. Jazykové prostředky – Gramatika
9. Jazykové prostředky – Zvuková a grafická stránka jazyka
10. Vyučovací hodina a její struktura